

Risico's en kenmerken van beleggen

1. Risico's en kenmerken in het algemeen

Beleggen brengt risico's met zich mee. Vaak geldt: hoe hoger het verwachte rendement, hoe meer risico's. Ook geldt dat in het algemeen over een langere periode meer rendement met minder risico niet bestaat.

In dit document leggen wij de risico's uit. Dat doen we door de risico's van verschillende beleggingen te vermelden. Met welke risico's u als belegger te maken kunt krijgen, hangt af van het soort belegging. Dus van waarin u belegt. Zo gelden er andere risico's als u belegt in bijvoorbeeld aandelen, obligaties, converteerbare obligaties, trackers, turbo's, bonds, beleggingsinstellingen of opties.

Het is niet mogelijk om alle risico's van alle soorten beleggingen te vermelden. Daarom raden wij u aan eerst het prospectus te lezen van een belegging en pas dan te besluiten om te beleggen (of niet). Is er over een belegging geen informatie? Beleg hier dan niet in.

2. Belangrijke risico's

Belangrijke risico's van beleggen zijn:

- Koersrisico.
- Debiteurenrisico (kredietrisico).
- Valutarisico.
- Marktrisico.
- Renterisico.

Koersrisico

Het koersrisico is het risico dat uw beleggingen minder waard worden. U koopt een belegging voor een bepaalde prijs (koers). Het kan zijn dat uw belegging minder waard wordt. Bijvoorbeeld als de vraag naar uw belegging verandert. Of het aanbod. Dit heet het koersrisico. Het koersrisico heeft soms niets te maken met het bedrijf waarin u belegt. Er is dus niet altijd een goede verklaring waarom koersen dalen of stijgen. Dat kan ook te maken hebben met het marktrisico (waarover later meer).

Debiteurenrisico (kredietrisico)

Het debiteurenrisico is het risico dat de debiteur u niet terug kan betalen. U kunt (uit hoofde van uw belegging) een vordering hebben op een bedrijf of land. Bijvoorbeeld als u geld uitleent aan dat bedrijf of land (zoals bij obligaties). Het is mogelijk dat dat bedrijf of land onvoldoende geld heeft om u terug te betalen of zelfs failliet gaat. Dit heet het debiteurenrisico (of kredietrisico).

Wilt u weten hoe groot het debiteurenrisico is? Dan moet u weten hoe het bedrijf of land er financieel voor staat. Dit heet de kredietwaardigheid van een bedrijf of land. Rating agencies (kredietbeoordelaars) kijken naar de kredietwaardigheid van bedrijven en landen. Hoe beter een bedrijf of land ervoor staat, hoe beter de beoordeling is die dat bedrijf of land krijgt. Maar let op: het biedt geen garantie.

Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat u verlies lijdt doordat de waarde van een andere valuta verandert. Uw belegging kan in euro's of in andere valuta luiden. Bijvoorbeeld in Amerikaanse dollars. Indien uw belegging in vreemde valuta (dus niet in euro's) luidt, hangt de waarde van uw belegging ook af van de waarde (wisselkoers) van die andere valuta. Neemt de waarde van de

andere valuta af? Dan neemt ook de waarde van uw belegging af. Immers, uw belegging is dan minder euro's waard. Dit noemen wij valutarisico.

Ook als uw belegging in euro's luidt, kunt u (indirect) te maken krijgen met het valutarisico. Bijvoorbeeld als u belegt in aandelen die in euro's luiden terwijl het bedrijf haar activiteiten (of een deel daarvan) uitvoert in landen buiten de eurozone. Zoals de inkoop. Stijgt de waarde van de andere valuta? Dan wordt de inkoop duurder. Dit kan van invloed zijn op de resultaten van de uitgevende instelling en daarmee op de prijs (koers) van het aandeel.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat de gehele beleggingsmarkt slechter gaat presteren. Deze markt is gevoelig voor emoties van beleggers en het vertrouwen dat zij in deze markt hebben. De beleggingsmarkt is niet precies te voorspellen. Als beleggers pessimistisch zijn, dan kunnen de koersen dalen.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de marktrente verandert. Wie geld leent, moet rente betalen. Dit geldt ook voor bedrijven of landen. Leent u bijvoorbeeld geld uit aan een bedrijf of land (bijvoorbeeld door een obligatie), dan kunt u met dat bedrijf of land afspreken dat u voor een bepaalde periode (bijvoorbeeld een paar jaar) jaarlijks een vaste rente krijgt. Stijgt de marktrente ten opzichte van deze vaste rente? Dan kan dit ongunstig voor u zijn. U kunt het geleende geld op dat moment niet tegen een hogere rente uitlenen en daardoor zal de koers van de obligatie dalen. Dit heet het renterisico.

Andersom kan natuurlijk ook. Als de marktrente daalt ten opzichte van de vaste rente die u met het bedrijf heeft afgesproken, dan is dat juist gunstig voor u. U kunt ook indirect te maken krijgen met het renterisico. Bijvoorbeeld als u belegt in aandelen.

Leent het bedrijf geld om te kunnen investeren? En stijgt de marktrente? Dan wordt het duurder voor dat bedrijf om te lenen. Dit kan van invloed zijn op de resultaten van het bedrijf en daarmee op de prijs (koers) van het aandeel.

3. Risico's en kenmerken per belegging

Hieronder staan belangrijke risico's en kenmerken van veel voorkomende beleggingen vermeld. Staat uw belegging er niet tussen? Vraag dan naar de risico's en kenmerken.

Aandelen en certificaten van aandelen

Als u belegt in aandelen, betaalt u voor (een gedeelte) mee aan het eigen vermogen van het bedrijf. Hiervoor in de plaats krijgt u bepaalde rechten. Als aandeelhouder heeft u zeggenschap (stemrecht) en heeft u recht op winst (dividend). Hoeveel dividend u krijgt, hangt af van het feit of het bedrijf winst heeft gemaakt. Maar ook als er winst is gemaakt, kan besloten worden dat er geen dividend wordt uitgekeerd. Ieder bedrijf heeft zijn eigen dividendbeleid. Het zijn vaak de aandeelhouders zelf die beslissen of en hoeveel dividend wordt uitgekeerd.

U heeft geen recht op rente. U heeft ook geen recht op aflossing van het bedrag dat u heeft betaald om het aandeel te kopen. U weet dus nooit van tevoren hoeveel u krijgt bij verkoop.

Als het bedrijf failliet gaat, dan ontvangt u meestal niets. Eerst moeten alle crediteuren worden betaald. Meestal is daar geen of onvoldoende geld voor. Een aandeelhouder is geen crediteur.

Ook bestaan er certificaten van aandelen. Als certificaathouder heeft u niet dezelfde rechten als een aandeelhouder. U heeft wel recht op dividend, maar geen zeggenschap. U kunt dus niet stemmen en daarom geen invloed uitoefenen op het bedrijf. U heeft wel dezelfde risico's als bij aandelen.

De waarde van aandelen of certificaten van aandelen hangt af van twee soorten elementen. Objectieve elementen zoals de behaalde winst of het uitgekeerde dividend. Maar de waarde is ook afhankelijk van emoties. Hoe kijken beleggers aan tegen het bedrijf? Wat zijn de verwachtingen voor de toekomst? Het kan dus gebeuren dat de prijs (koers) van een aandeel daalt terwijl het bedrijf meer winst heeft gehaald dan in het vorige jaar.

Vastgoed

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gezien als een specifieke sector van de aandelenmarkt.

Obligaties

Een obligatie is een lening. De meeste leningen kennen vaste kenmerken. Kijk altijd naar deze kenmerken. Kijk in ieder geval naar de looptijd. Dat is de duur van de lening. Het bedrijf waarin u belegt is verplicht om u pas aan het eind van de looptijd het geld terug te betalen. Het is meestal niet verstandig om te beleggen in een obligatie die een langere looptijd heeft dan de periode waarvoor u het geld kunt missen.

Een ander belangrijk kenmerk is de rente. Wanneer krijgt u hoeveel rente? U kunt de rente ieder kwartaal of jaarlijks ontvangen. Maar ook kunnen andere afspraken gelden. Bijvoorbeeld dat u nooit rente krijgt of alle rente pas aan het eind van de looptijd. Of dat de rente variabel is.

Een obligatie is een soort contract. Ieder bedrijf dat geld wil lenen, kan zelf bepalen wat er in dat contract staat. U moet beoordelen of u dat contract aantrekkelijk genoeg vindt. En anders leent u uw geld niet uit.

Obligatiehouders hebben nooit zeggenschap over het bedrijf. U bent wel een crediteur. De meeste leningen (obligaties) kennen geen zekerheden. Bijvoorbeeld een pandrecht of een hypotheek.

Een belangrijk onderscheid dat gemaakt kan worden, is tussen obligaties van overheden en bedrijven. Bij overheidsobligaties kan er vervolgens weer onderscheid worden gemaakt in overheidsobligaties van overheden in ontwikkelde landen en in opkomende landen. Onder de ontwikkelde landen wordt in de regel verstaan de euro-landen, Engeland, Australië, Canada, Denemarken, Japan, Zweden, Zwitserland en de Verenigde Staten. In zijn algemeenheid wordt verondersteld dat staatsobligaties van opkomende landen een hoger kredietrisico hebben vanwege een mindere financiële positie van de overheden. Bovendien hebben deze obligaties veelal een groter valutarisico.

Bij de bedrijfsobligaties wordt in de regel onderscheid gemaakt tussen obligaties met een hoge kredietkwaliteit (investment grade) en met een lage kredietkwaliteit (high yield). In termen van de credit rating van Standard & Poor's hebben investment grade-obligaties een credit rating AAA, AA, A of BBB, terwijl high yield-obligaties een credit rating BB, B, CCC, CC of C hebben.

Bij obligaties moet u rekening houden met het debiteurenrisico. Het is mogelijk dat het bedrijf u het geld niet meer terug kan betalen. Vaak geldt dat de rente hoger is als het risico dat het geld niet wordt terugbetaald ook hoger is. Er zijn verschillende manieren om dit risico in kaart te brengen. De bekendste manier is de credit rating. Partijen als Moody's, Standard & Poor's en Fitch geven aan uitgevers van obligaties en leningen credit ratings – een soort rapportcijfer maar dan in de vorm van letters die uitdrukking geven aan het kredietrisico. Bij Standard & Poor's is de hoogste credit rating AAA; deze wordt bijvoorbeeld verstrekt aan overheden met een solide financiële positie. De laagste rating is C en deze wordt bijvoorbeeld verstrekt aan bedrijven die een groot risico lopen om in financiële moeilijkheden te geraken. Daarnaast moet u rekening houden met het renterisico.

ETF's of trackers

Exchange Traded Funds (ETF's) volgen (in het Engels 'track', vandaar de naam trackers) een index. Ze worden zodanig beheerd dat ze de performance van een index weerspiegelen. Zoals de AEX-index, voor de circa 25 grootste en/of meest verhandelde in Nederland aan de beurs genoteerde bedrijven. Een tracker heeft als doel om beleggers hetzelfde rendement te bieden als de onderliggende markt (de index). Stijgt de AEX-index in een jaar met bijvoorbeeld 7%, dan zou een tracker die deze index volgt beleggers min of meer hetzelfde rendement moeten opleveren voor aftrek van kosten. Hetzelfde geldt in het geval van een daling van de AEX-index.

Met een tracker kunt u, net als met beleggingsfondsen, eenvoudig toegang krijgen tot markten die normaal gesproken moeilijk bereikbaar zijn. Het is bijvoorbeeld niet eenvoudig om zelf aandelen in 50 van de grootste bedrijven van Europa aan te kopen. Met een tracker op de Euro Stoxx 50-index belegt u met één transactie eenvoudig in de hele index. Er zijn trackers op veel verschillende indices op het gebied van aandelen, obligaties, grondstoffen en andere assetcategorieën.

Verschillen met beleggingsfondsen

Veel beleggingsfondsen streven ernaar de markt, of beter gezegd de index die als benchmark voor het betreffende fonds dient, te verslaan qua beleggingsresultaat. Een beleggingsfonds kan dit bijvoorbeeld doen door bepaalde componenten van de index te over- of te onderwegen op basis van de visie van de fondsmanager. Dit wordt bedoeld wanneer gesproken wordt over 'actief beleggen'. Trackers willen juist het resultaat van de markt evenaren. Niet meer en niet minder. Vandaar de omschrijving 'passief beleggen'.

Beleggingsfondsen worden één keer per dag verhandeld tegen de intrinsieke waarde (plus een op- of afslag). Deze wordt de volgende beursochtend vastgesteld. Trackers zijn continu verhandelbaar; aan- en verkopen kunnen meteen op de beurs worden uitgevoerd. De beheerkosten van trackers zijn over het algemeen lager dan de kosten van beleggingsfondsen. Omdat er geen actief beheer plaatsvindt, hoeft u hiervoor niet te betalen.

Koersrisico

Het risico op koersschommelingen is bij trackers groot. Hoe groot hangt natuurlijk wel af van de index die wordt gevolgd. Een aandelenindex bijvoorbeeld zal waarschijnlijk meer koersschommelingen laten zien dan een obligatie-index. De waarde kan dalen als de waarde van de beleggingen in de trackers daalt of als de directe opbrengst van de beleggingen daalt. Het is daarom mogelijk dat beleggers verlies realiseren bij de verkoop van een tracker.

Geografisch en sectorrisico

Belegt u met een tracker met beleggingen in een specifieke regio (bijvoorbeeld Nederland) of in een sector (bijvoorbeeld energie)? Dan is de waarde gevoelig voor de ontwikkelingen in die regio of sector.

Valutarisico

Kijk goed of uw tracker valutarisico wel of niet afdekt. Valuta-effecten kunnen namelijk een positieve, maar ook een negatieve invloed hebben.

Afwijking van de index

(Grote) afwijkingen van de index zijn mogelijk door bijvoorbeeld liquiditeitsgebrek, optimalisatie of volatiliteit. U heeft geen garantie dat de koers van de tracker de index exact volgt. U kunt bij de aanbieder van de tracker navraag doen naar de historische prestaties van de tracker ten opzichte van de index. Dit kan inzichtelijk maken in hoeverre de tracker er in het verleden in is geslaagd om de index goed te volgen.

Tegenpartijrisico

Wanneer trackers derivaten mogen kopen, effecten mogen uitlenen en swapovereenkomsten mogen aangaan, dan is er altijd een tegenpartij bij betrokken. Tegenpartijrisico is het risico dat deze partij niet aan zijn verplichtingen kan voldoen (bijvoorbeeld het niet terug leveren van uitgeleende effecten).

Liquiditeitsrisico & bied-laot-spread

De liquiditeit van een tracker kan van grote invloed zijn op de totale kosten en daarmee op het totale rendement. Een lage liquiditeit kan resulteren in problemen bij in- en uitstappen en hogere kosten (door een hogere bied-laot-spread). Dit principe geldt voor alle via de beurs verhandelde producten.

De bied-laot-spread (het verschil tussen koop- en verkoopprijs op de beurs) is vaak lager voor trackers met meer beheerd vermogen en trackers met grote dagelijkse handelsvolumes (liquiditeit). De bied- en laotprijzen kunnen afwijken van de intrinsieke waarde van de beleggingen waardoor, zeker bij beperkte liquiditeit in de markt, de performance van de tracker significant anders kan zijn dan die van de onderliggende index.

Fiscaal risico

Dividenden worden soms slechts gedeeltelijk door de tracker doorgegeven aan beleggers doordat buitenlandse belastingdiensten (een deel van) het dividend belasten en dit niet kan worden teruggevorderd.

Overig

Er zijn verschillende andere beleggingen die niet in dit document staan. En er zijn risico's die niet in dit document staan. Om verstandig te beleggen, is het goed u te laten adviseren of te vragen naar onze ervaringsregels. Dit is een overzicht van lessen en tips uit de praktijk. Dit overzicht sturen wij u graag toe.

Maar ook is het belangrijk dat u weet dat wat goed is voor de een, niet goed hoeft te zijn voor de ander. Neem daarom altijd uw eigen beslissingen. Neem nooit risico's die u niet wilt of kunt dragen. Ambitie is goed, hebzucht niet.